

DZIEJE NAJNOWSZE

PL ISSN 0419-8824

POLSKA AKADEMIA NAUK
INSTYTUT HISTORII

KWARTALNIK
POŚWIĘCONY
HISTORII
XX WIEKU

1–2020

Polska Akademia Nauk
Instytut Historii

DZIEJE NAJNOWSZE

Rocznik LII

2020

1

Warszawa 2020

„Dzieje Najnowsze”
Założone w 1969 r. przez Tadeusza Jędruszcza,
Czesława Madajczyka i Witolda Stankiewicza

KOMITET REDAKCYJNY

Roman Baron, Idesbald Goddeeris, Krzysztof Kawalec, Marek Kornat,
Andrzej Koryn, Krzysztof Kosiński, Claudia Kraft, Piotr Madajczyk,
Wojciech Materski, Jan Molenda, Władimir Niewieźin, Andrzej Nowak,
Małgorzata Ptasińska, Dušan Segeš, Andrzej Suchcitz, Włodzimierz Suleja,
Małgorzata Willaume, Michihiro Yasui

REDAKCJA

Andrzej Chojnowski (członek redakcji), Małgorzata Gmurczyk-Wrońska
(zastępca redaktora naczelnego), Paweł Libera (sekretarz redakcji),
Rafał Stobiecki (członek redakcji), Jacek Tebinka (członek redakcji),
Tadeusz Wolsza (redaktor naczelny)

REDAKTOR WYDAWNICZY

Ewa Bazyl

TŁUMACZENIA STRESZCZEŃ

Grażyna Waluga

ADRES REDAKCJI

Instytut Historii PAN
Rynek Starego Miasta 29/31
00–272 Warszawa
tel. 22 831 02 61–62, w. 43
e-mail: dn@ihpan.edu.pl
<http://www.dn-ihpan.edu.pl>

Czasopismo recenzowane

p-ISSN 0419-8824
e-ISSN 2451-1323 (wersja pierwotna)

© Instytut Historii im. Tadeusza Manteuffla Polskiej Akademii Nauk

Publikacja dotowana ze środków publicznych
Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego

Druk i oprawa: Fabryka Druku

Spis treści

STUDIA I ARTYKUŁY

Małgorzata Misiak – <i>Kraina „od Boga zapomniana”. Językowy obraz Litwy w pismach Józefa Piłsudskiego</i>	5
Henryk Bartoszewicz – <i>Rada Polska Zjednoczenia Międzypartyjnego w świetle materiałów z archiwum Józefa Kożuchowskiego</i>	23
Andrzej Nowak – <i>Geopolityczne znaczenie wojny sowiecko-polskiej w 1920 roku</i>	53
Marek Kornat – <i>Pakt Ribbentrop-Mołotow. Interpretacje, mity, rzeczywistość</i> ..	87
Krzysztof Jasiewicz – <i>Stulecie czekistów. Skład narodowościowy centralnego i terenowych aparatów NKWD ZSRS 1934–1944/1945</i>	121
Mikołaj Getka-Kenig – <i>Powojenna odbudowa stolicy z perspektywy Londynu – działalność Komitetu Obywatelskiego Odbudowy Miasta Stołecznego Warszawy w latach 1944–1946</i>	145
Artur Ochał – <i>Sprawa ppor. Jana Kajdy. Żołnierz „niezlomny” czy dezertier z Wojsk Ochrony Pogranicza?</i>	171
Grzegorz Motyka – <i>Grupa Operacyjna „Puchaczów” – mechanizm komunistycznej pacyfikacji na przykładzie zapoznanego epizodu akcji „Wisła 1947 roku”</i> ..	205
Przemysław Misiólek – <i>„Ksiądz” Jan Lewiarz – organizator i odnowiciel Cerkwi prawosławnej w południowo-wschodniej Polsce</i>	221
Joanna Mercik – <i>Realizacja akcji „R” w województwie katowickim w ramach laicyzacji szkolnictwa w latach pięćdziesiątych</i>	241
Artur Pasko – <i>ZSRR i kraje Europy Środkowo-Wschodniej „w walce” o wpływ w Międzynarodowym Komitecie Olimpijskim w okresie prezydentury Johanna Sigfrida Edströma</i>	257
Rafał Stobiecki – <i>Europa Środkowa/ Europa Środkowo-Wschodnia z perspektywy historii wyobrażonej. Między historią, geografiami a literaturą</i>	273
Tomasz Kuczur – <i>Historyczne i prawne uwarunkowania przestępstwa szpiegostwa w Polsce w XX wieku</i>	301
Daniel Boćkowski – <i>Społeczeństwo polskie wobec diaspory czeczeńskiej 1994–2020</i>	333

MATERIAŁY

- „Komendant swoim zbrojnym czynem wyciągnął wóz polski z tego błota, w którym on tonął coraz bardziej”. Listy Tadeusza Hołówki do Stanisława Łosia z lat 1926–1927 – Jan Pisuliński 349

ARTYKUŁY RECENZYJNE I RECENZJE

- Maciej Metecki – *Niekompetentnie (historycznie) o języku polskiej lewicy. Na marginesie książki Ireny Kamińskiej-Szmaj, „Język polskiej lewicy. Od Wielkiego Proletariatu do końca PRL”* 365

* * *

- Wielka Wojna w polskiej korespondencji zatrzymanej przez cenzurę austro-węgierską. Materiały polskich grup cenzury z lat 1914–1918*, kwenda, wstęp, opracowanie i przypisy P. Brudek, J. Molenda, J.Z. Pająk – Włodzimierz Suleja 372
- Wołyń i Galicja Wschodnia pod okupacją niemiecką 1943–1944*, red. Ł. Adamski, G. Hryciuk oraz *Wołyń i Galicja za drugiego Sowietu*, red. Ł. Adamski, G. Hryciuk – Magdalena Semczyszyn 375
- Sadao Asada, *From Mahan to Pearl Harbor. The Imperial Japanese Navy and the United States* – Marcin Kaczkowski 382

Instrukcja wydawnicza

Redakcja zwraca się do wszystkich autorów o stosowanie następujących rygorów, dotyczących formy tekstów nadsyłanych do druku w naszym piśmie:

1. Wszystkie teksty należy składać w dwu egzemplarzach oraz w wersji elektronicznej. Wydruk powinien być sporządzony według obowiązujących norm: Times New Roman 12 pkt, interlinia 1,5 wiersza, z marginesem z lewej strony szerokości 4–5 cm. Poprawki i uzupełnienia powinny być ograniczone do minimum i nie mogą przekraczać trzech na jednej stronie; nie stosujemy żadnych podkreśleń.

2. Układ pierwszej strony artykułu i artykułu recenzyjnego (tj. obszerniejszej, polemicznej recenzji) powinien wyglądać następująco: z lewej strony u góry imię i nazwisko autora oraz dokładny adres, poniżej tytuł na środku strony (na osi). Wszystkie te elementy należy pisać pismem tekstowym, nie zaś samymi dużymi literami.

3. W recenzji ponad tekstem należy umieścić kolejno: imię (w formie rozwiniętej) i nazwisko autora recenzowanej pracy, jej tytuł i ewentualnie podtytuł (według strony tytułowej); jeśli recenzja dotyczy pracy zbiorowej, wówczas po tytule należy podać imię i nazwisko redaktora; następnie – w przypadku pracy wielotomowej – liczbę tomów lub części (np. t. I–II) cyframi rzymskimi i dalej: miejsce i rok wydania, nazwę wydawcy, na ostatnim miejscu liczbę stron. Imię i nazwisko autora recenzji – na końcu tekstu z prawej strony oraz afiliację (miasto).

4. Teksty do działu „Życie naukowe” zawierają tytuł (na osi); podpis autora jak w recenzji.

5. Wspomnienia pośmiertne: w tytule imię i nazwisko osoby, której tekst dotyczy, pod nim w nawiasach dokładne daty życia; podpis autora jak w recenzji.

6. Odnośniki do przypisów (dolnych) w tekście są umieszczane przed kropką kończącą zdanie (z wyjątkiem, gdy kończy je skrót: w. – wiek lub r. – rok) albo przed przecinkiem wewnątrz zdania (z wyjątkiem, gdy muszą być umieszczone między słowami, których nie oddziela przecinek).

7. W tekstach zasadniczych stosujemy ogólnie przyjęte skróty (np., itp., m.in., rkps, mps, t., z., etc.), a także z reguły: r. (rok) i w. (wiek), inne w miarę potrzeby. Nazwy miesięcy podajemy cyfrą rzymską wówczas, gdy występują wraz z dniem i rokiem (bez oddzielających je kropek), w innych przypadkach w ich brzmieniu słownym (16 V 1935 r.; 16 maja; w maju 1935 r.).

8. W przypisach stosujemy skróty jak w punkcie 7, dopuszczalne są także inne skróty, przyjęte w historycznych opracowaniach specjalistycznych, jednak z wyjaśnieniem znaczenia w pierwszym przypadku ich zastosowania. Tytuły czasopism i serii wydawniczych piszemy w cudzysłowie; po tytule publikacji zamieszczonej w opracowaniu zbiorowym piszemy po przecinku – w: (bez nawiasów prostokątnych). Tomy i roczniki periodyków i innych publikacji podajemy cyframi rzymskimi; zeszyty, numery i części – cyframi arabskimi.

9. Wszystkie nadesłane do redakcji teksty, odbiegające swoją zewnętrzną formą od powyższych zasad, będą zwracane autorom do właściwego przygotowania i ponownego przesłania.

10. Redakcja prosi o dołączenie do artykułu streszczenia (do 3000 znaków ze spacjami) i zarysu treści (do 500 znaków ze spacjami) w języku polskim, wykazu słów kluczowych w języku polskim (do 5–7 słów lub wyrażeń) oraz bibliografii zawierającej pozycje cytowane w przypisach.

INSTYTUT HISTORII PAN
PRZEDSTAWIA

Metamorfozy społeczne

**Wielka Wojna w polskiej korespondencji
zatrzymanej przez cenzurę austro-węgierską**

Materiały polskich grup cenzury z lat 1914–1918

Kwerenda, wstęp, opracowanie i przypisy:

Paweł Brudek, Jan Molenda, Jerzy Z. Pająk

TOM 1

SPIS TREŚCI TOMÓW 1–5

WSTĘP

CZĘŚĆ I

13

Instytut Historii PAN

www.ihpan.edu.pl
www.ksiegarnia-ihpan.edu.pl

ISSN 0419-8824

